

Naročnina listu: Celo leto 80 din.,
40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserale
in reklamacije.

RAZA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprlte reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

Liberalno narodništvo.

Narodnost je velika dobrina, katere postane po-
edinec deležen brez lastnih predhodnih zaslug. Človek
si na nobeden način ne more zaslužiti, da se porodi v
tem narodu in ne v drugem. Kakor ni poedincu dano
na voljo, da si izbere starše, tako si tudi ne more izbrati
naroda, v kojega okrilje pripada. Tukaj odločuje volja
Stvarnika.

Narodnost, ki daje vsakemu poedincu svoje obilež-
je, je kakor osebnost posameznega človeka, sestavljena
iz raznih elementov. Niso vsi elementi dobri in plemen-
iti. Pri narodu je kakor pri individui: ima dobre in
slabe lastnosti. Brez slabosti in nepopolnosti ni nobeno
bitje in vobče nič, kar eksistira pod božjim solncem.
Gre poglavito zato, da dobri elementi nadkriljujejo sla-
be. V čim večji meri se to uresničuje, tem boljši in po-
polnejši je poedinec in ves narod.

In ravno v tem leži dolžnost in naloga poedincev
kot članov naroda: izpopolnjevati sebe in druge in tako
ohranjevati, utrjevati in množiti dobre elemente, ki tvo-
rijo narodnost. Nikdar pa se to ne more zgoditi, ako so
tisti, ki se smatrajo za voditelje naroda, za učitelje na-
rodnosti in kot narodnjake kat' ekshon, slabi, ako na
njih prevladujejo slabe lastnosti.

Med Slovenci, tako spričuje naša zgodovina, so se
vedno takozvani naprednjaki smatrali kot patentirane
narodnjake. Lastili so si vedno predpravo, da so opre-
deljevali narodnost, določevali njeno bistvo in njene
cilje, tolmačili pogoje napredka, narekovali narodni ton
in narodno modo. Kdor ni z njimi trobil v isti narodni
rog, ni mogel priti do naslova pravega narodnjaka, naj
si je še toliko storil za slovensko ljudstvo, za njegov du-
ševni in materialni napredek.

V očeh slovenskega napredništva in liberalstva
pristaši krščanskega svetovnega nazora, v liberalnem
žargonu klerikalci imenovani, niso bili pravi narodnja-
ki. Nje so takozvani svobodomiselnici smatrali in grdili
kot brezdomovince. Ni pozabljeno in tudi nikdar ne bo
pozabljeno, kako je slovensko svobodomiselnstvo dr.
Mahnica in od njega ustvarjeni katoliški pokret oži-
gosalo z žigom brezdomovinstva, protislovenstva in
protislovanstva. Dr. Mahnič je kot hrvatski in jugoslo-
venski škof sijajno dokazal z besedo, dejanjem in
trpljenjem, da je v njegovem srcu bilo stokrat več isti-
nite, požrtvovalne ljubezni do slovenstva in jugoslovan-
stva, nego v vseh srcih njegovih liberalnih napred-
njaških protivnikov.

Kljub tem dejanskim dokazom in kljub temu, da
zgodovina slovenskega naroda daje naši krščanski
stranki najsijajnejše pričevanje, da je baš ona največ
storila in doprinesla za obstanek in napredek sloven-
skega naroda, liberalne naprednjaške klevete nočejo
utihniti.

Vodilna naprednjaška stranka med Slovenci, samo-
stalna demokratska stranka, se je zadnji čas vrinila v
Pašičevo vladno. Njeno postopanje napram Slovenski
ljudski stranki je diktirano od stare liberalne laži in
klevete, da organizacije Slovenske ljudske stranke ne
dihajo narodnega, marveč strankarskega duha, pristni
narodni duh je udomačen samo v svobodomiselnih or-
ganizacijah. Stojče na tem stališču odklanja demokrat-
ski general Svetozar Pribičević vsako podporo našim
prosvetnim organizacijam, dočim je za svobodomiselnice
organizacije državna blagajna široko odprta. Železniški
minister dr. Svetislav Popović odklanja prošnje naših
organizacij, zlasti orlovskih, za znižanje voznih cen po
železnicih o priliki društvenih prireditvev, sokolske or-
ganizacije pa uživajo popust za vožnjo po železnicih
tudi brez prošnje. Motivacija gospoda demokratskega
ministra: Orel je strankarska organizacija, Sokol pa
narodna.

To pa je velika laž. Sokol je v prvi vrsti liberalna,
svobodomselna organizacija, torej eminentno stran-
karska, še le v drugi vrsti je narodna.

Ako bi Sokol bil prvenstveno narodna organizacija,
bi moral svoje člane vzgojiti v take narodne idealiste,
da bi bili pripravljeni, svojemu narodu ostati zvesti v
najtežjih razmerah, ga ljubiti z vso požrtvovalnostjo, za
narod delati in trpeti. Istina pa je ta, da Sokol v prvi
vrsti vzgaja svobodomiselnstvo. Kaj pa pomeni svobodo-
miselnstvo? Svobodo od krščanskih moralnih principov,
svobodo od krščanskih zapovedi, krščanske ljubezni do
bližnjega, v kateri korenini vsaka prava ljubezen do
naroda. Svobodomiselnec noče Bogu dati, kar je božjega,
zato pa tudi domovini noče dati, kar je njenega, on vse
daje samo sebi.

Hočete dokazov, gospodje slovenski liberalci in na-
prednjaki? Evo, pogledajte med Slovence, ki vzdihujejo
pod težkim jarmom italijanskega fašizma. Ali veste,
gospodje liberalci, da je v Italiji slovenski fašizem opor-
tunistični izrastek liberalne stranke? Izdajica Peternel
je bil liberalci, odpadnik Bandelj je bil liberalci, fašist
in župan v Vipavi Petrovič je bil Sokol in liberalci,
izdajalec učitelj Trošt je bil Sokol in liberalci, podpred-
sednik rihemburškega fašja in propalica Cigoj je bil

starosta Sokola in liberalci, fašist Lulik je bil libera-
lec, vodja banjskih fašistov učitelj Vuga je bil libera-
lec, vodja kanalskih fašistov Muznik je bil Sokol in li-
beralec, vodja tolminskih fašistov Mrak je bil libera-
lec, fašistovski agitator v Grgarju, učitelj Makovec je bil
liberalci, odgovorni urednik »Nove Dobe« Jozef Sokol
je bil liberalci, bivši čepovanski župan, sedaj fašist An-
drej Podgornik je bil liberalci, podporačnik fašistovske
milice v Brdih, učitelj Sfilgoj je bil Sokol in liberalci,
vodja fašistov v Dornbergu učitelj Vodopivec, je bil So-
kol in liberalci, fašistovski agitator v Avčah je bil libe-
ralec Brajda. In kdo je pretepal skupno z italijanskimi
fašisti med volivno borbo zavedne slovenske kmete v
Brdih? Zastavonoša Sokolov, veleposestnik Jaša. Kdo
je teroriziral naše vipavsko kmečko ljudstvo v času vo-
livne borbe in pretepal osemdesetletne slovenske starče
v Dornbergu? Liberalci, Sokol in nedavni ravnatelj
Wilfanove pisarne, zaupnik tržaškega društva »Edi-
nost«, sedaj podporačnik fašistovske milice Kalin! Ka-
mor človek pogleda, povsod vidi v vrstah izdajalcev in
odpadnikov same liberalce in Sokole, same liberalce in
zopet same liberalce. Ali veste gospodje, da so pri teh
volitvah popolnoma odpovedali liberalni učitelji, libe-
ralni trgovci, sokolski gostilničarji in mesarji? Ali vam
nič ni znano, da je vsa volivna borba na deželi slonela
s par častnimi izjemami samo in izključno na kmečkih
možeh in fantih krščanskega naziranja? Neizpodbitno
zgodovinsko dejstvo je, da je bila borba proti slovenske-
mu fašizmu v glavnem borba proti bivšemu liberalizmu
in sokolstvu!

Evo, gospodje liberalci, dejanja govore jasno in
glasno, kakšno je v realnosti liberalno, naprednjaško in
sokolaško narodništvo.

Politični položaj.

Težave režima. Predsednik samostojnega kluba dr.
Lukinič je prav slabo odrezal s svojo avdienco pri kralju.
Radi te avdienco je nezadovoljstvo v radikalnih krogih
proti Pribičeviću še bolj naraslo. Očitajo Pribičeviću,
da je kriv popolnega neuspeha, ker je bil izvoljen za načel-
nika samostalnega kluba dr. Edo Lukinič na Pribičevićev
predlog, ki je hotel dr. Edo Lukinič s tem rehabilitirati.
Znano je namreč, da se je dr. Edo Lukinič s svojim na-
stopom o priliki krize v decembru 1922 popolnoma dis-
kvalificiral in da je izpadel iz ministrske liste, ker je bila
njegova kandidatura z najvišjega mesta odklonjena. O tej
avdienci in njenem poraznem uspehu se je razpravljalo
na konferenci radikalnih ministrov v Pašičevem kabinetu.
Ker se je konstatiralo, da je izgubljeno vsako upanje, da
bi koalicija dobila mandat za volitve, so nekateri radikalni
ministri predlagali, da bi se takoj poskusilo stopiti v stik
s Hrvati in Slovenci in predlagati kralju volitve s parolo:
Revizija ustave. O tem predlogu so danes razpravljali in
kakor se čuje iz njihovih vrst, so v tej smeri storjeni po-
skusi. Ponekod se s to novo orijentacijo spravlja v zvezo
dr. Peleš. Dr. Peleš je znan prijatelj sporazuma s Hrvati
in Slovenci in nasproten Pribičevićevi skupini. Bil je pri
kralju in mu je v tem smislu poročal. — Izgleda tudi, da
se hoče Pašič iznebiti Pribičevića. Na poslednjih sejah
vlade, kjer se je razpravljalo o političnem položaju, je
Pašič konstatiral, da sporazum med njim in Pribičevićem
za koalicijsko vladno ne velja več od trenutka, ko je bila
vlada vsled Pribičevićevih nasvetov o odgoditvi skupščin-
skih sej primorana podati demisijo. Proti takemu tolma-
čenju je Pribičević ostro protestiral, češ, da je dobil ga-
rancijo, da bo koalicija vodila volitve. Dobil je odgovor,
da bi se za slučaj, če se posreči dobiti mandat za razpust
skupščine in za volitve, lahko sklenil nov sporazum, ne bo
pa ostalo pri dosedanjem. Na seji ministrskega sveta ni
prišlo do nobenega sporazuma in ostri medsebojni očitki
so poslabšali napeto stanje med zavezniki.

Naša vlada in protiruska zveza. Večina naših listov
naglašja, da naša država ne sme v francosko-rumunsko
zvezo proti Rusiji. Rumunija naj svoje račune z Rusijo sa-
ma uredi, kakor zna in more. Pri taki enodušnosti odklo-
nilnega stališča je pa zelo sumljivo postopanje vlade. Na
prva francoska in rumunska povabila za vstop v proti-
rusko zvezo je odgovor Pašičeve vlade neznan. Pozneje
se je doznalo samo to, da je Pašič napovedal kraljev ob-
isk v Parizu. To je storil dne 19. t. m., torej v času, ko je
bila vlada že zopet v krizi. Isti čas so pa prišla ponovna
francoska in rumunska vprašanja in kakor se čuje iz vlad-
nih krogov, je vlada izjavila, da ne more odgovoriti, ker
se nahaja v demisiji. To seveda ne more pobiti suma,
da Pašič samovoljno in prikrito dela za protirusko zvezo.
Koncem prošlega tedna se je tudi zunanji minister g. dr.
Ninčič odpeljal na Francosko. Iz vladnih krogov se za-
trjuje, da je odpotoval iz rodbinskih razlogov, v Marseillu
ima namreč mater in brata, ki je poslanik naše države, —
a pri vsem tem se da le misliti, da potuje v zunanjepoli-
tični misiji. Glede tega potovanja prinaša »Politika« sle-
dečo vest: »Francoski poslanik De Billy je obiskal mini-
stra za zunanje zadeve g. Momčila Ninčiča in ga pri tej
priliki obvestil, da bo francoska vlada čez par dni defini-

tivno določila program svečanega obiska našega kralja in
kraljice sporazumno s predsednikom francoske republike.
— S tem je podan dokaz za Pašičeve zunanje politične
intrige. Vlada, ki je v demisiji, pripravlja oficijelen obisk
kraljeve dvojice v tujo državo in to v času hude notranje
krize. Tako postopanje je po vseh državnih principih
nedopustno, kajti pred vsem je lahko mogoče, da se kriza
razvleče preko določenega termina, nadalje, da se bodoča
vlada ne bi mogla strinjati z določenim programom. Po-
sebnost je važno tudi to vsled tega, ker bi se po vesteh
francoskih in belgrajskih listov ob tej priliki imela skle-
niti pogodba proti Rusiji. Pa tudi s formalnega stališča in
s posebnim ozirom na najvišji izvenparlamentarni faktor je
tako postopanje vlade, nahajajoče se v demisiji, vredno
najstrožje obsodbe.

Razmejitve med našo in albansko državo. V Beograd
je prišel angleški polkovnik Frank Tip, član komisije
za razmejitve med Jugoslavijo in Albanijo. Sedež te ko-
misije je v Tirani. Glede razmejitve sta dve sporni točki
in sicer: Prva glede samostana sv. Nauma, druga pa gle-
de sela Vrmoša. Glede samostana sv. Nauma se trdi z
naše strani, da bo naša država v tem vprašanju nepopust-
ljiva, ker je ta samostan naša narodna svetinja, v dru-
gem vprašanju pa ni dvoma, da bo rešeno v našo korist,
ker je bil Vrmoš prideljen Črnigori že z berlinsko po-
godbo. Vprašanje samostana sv. Nauma je skoro postalo
mednarodno vprašanje, ker se Italijani v tem vprašanju
zavzemajo za Albanijo, da bi izkoriščali jezero, ki se na-
haja v bližini tega samostana.

Po svetu.

Sestanek Male antante. Po sklepu predstavnikov
Male antante bi morala imeti ta državna zveza vsakega
pol leta sestanek. Zadnja konferenca je bila v Beogra-
du, sedaj bi se pa vršil sestanek v Pragi in sicer bi mor-
al biti meseca junija. Ker pa dr. Beneš odpotuje v Ame-
riko, se bo konferenca preložila najbrž na jesen.

Mobilizacijske priprave v Rumuniji. Po Rumuniji so
bili koncem prošlega tedna objavljeni proglasi, s katerimi
se opozarjajo moški prebivalci do 42. leta, naj bodo pri-
pravljeni za slučaj mobilizacije, v katerem se bodo morali
javiti v roku 24 ur. Pomembno je tudi to, da je rumun-
ska vlada sedaj reaktivirala veliko število bivših avstro-
ogrskih častnikov, ki jih spočetkom ni hotela prevzeti v
svojo armado.

Madžarska reakcija. Madžarska vlada je prepovedala
za čas od 27. aprila do vstevši 2. maja vse shode in ob-
hode, da se na tak način onemogoči praznovanje prvega
maja.

Volilne prognoze v Nemčiji. Nemških volitev se ude-
leži 23 strank in stranic. Sila preokreta na desno je
precej popustila in gotovo bo ljudska stranka mnogo gla-
sov dobila na račun nemško-nacionalcev. V raznih kra-
jih so pristopili nemško-nacionalni volilci k »ljudskar-
jem.« Se pred kratkim je bilo verjetno, da dobe nemško-
nacionalni volilci 120 mandatov, danes se more raču-
nati kvečjemu na 80 poslanskih mest. Ljudska stranka
dobi najbrže 40 do 50 mandatov. Izgubili bodo nadalje
demokarti, nemška ljudska stranka in pred vsem social-
demokarti. Svoje šanse pa so si zboljšali komunisti, ki
utegnejo dobiti 50 poslancev. Po občem mnenju bo zopet
možna velika koalicija s socialdemokrati in meščanski
blok z nemško-nacionalisti. Velika koalicija pa pride po
njegovem mnenju v poštev šele v drugi vrsti. Če bi se po
volitvah izkazalo, da je vsaka možnost sestavi delazmož-
no vlado nemogoča, bo vodil nadaljnje posle sedanji
kabinet. Kabinet bi v tem slučaju zahteval od zbornice
zaupnico in če je ne bi dobil, bi se morale vršiti nove vo-
litve. Nemški narod bi bil s tem postavljen pred alterna-
tivo: rešitev sedanje krize, ali sedanje negotovo stanje.

Kongres mednarodnih dijaških zvez. V četrtek se je
začel v Parizu kongres mednarodnih dijaških zvez, ki so
se ustanovile po vojni. Pri otvoritvi kongresa je bilo zastop-
anih 18 mednarodnih združenj, v katerih je okrog 250
tisoč članov-dijakov iz vseh držav. Kongres bo izvršil tudi
priprave za zvezno zborovanje, ki se bo vršilo letos sep-
tembra v Varšavi.

Govor angleškega ministrskega predsednika. Na
letnem zborovanju neodvisne delavske stranke, ki se je
vršilo o Veliki noči v Jorku, je imel Macdonald važen
politični govor. V prvi vrsti se je Macdonald dotaknil
rusko-angleških odnosov in omenil, da sliši večkrat
očitke, da vodi vlada sicer posle, da pa ne vlada. S tem
pa, da je delavska vlada priznala Rusijo je dokazala,
da vlada. Rusko-angleška konferenca, ki se vrši sedaj
v Londonu je pričela dobro. Po njegovem mnenju se
posreči dovesti Rusijo v angleške industrijske kroge. —
Kar se tiče reparacijskega vprašanja, je Macdonald iz-
javil sledeče: Vesel sem, da soglaša vsa država z menoj
v tem, da je smatrati izvedeniško poročilo za nedeljivo
celoto. Lahko bi se sicer napadle posamezne točke poro-
čila, toda, ako bi to storila Anglija, bi storile isto tudi
druge države. Potrebno jih je torej sprejeti v celoti, da se
zagotovi kontinentu mir. Ako bi se nadaljevala dose-

danja politika še dve leti, bi upanje na mir popolnoma izgubilo. Razvoj nacionalistične intransigentnosti v Nemčiji pomeni veliko nevarnost za Evropo in tudi za samo Nemčijo. Sicer pa je to stanje v Nemčiji v marsičem zakrivila politika zaveznikov. Pridobiti si je torej treba nemško zaupljivost. Naloga vsake dobre vlade ne obstoja v tem, da izdaja lepe zakone, marveč, da pretvarja današnja zla v jutrajšnje dobrote. Končno je Macdonald izjavil, da smatra za svojo dolžnost ostati na vladi in tako prihraniti državi volitve.

O strašni nesreči na šentgothardski železnici pripoveduje eden od očitelcev: V Bellinzoni, pred vsponom k gothardskemu predoru, so k milanskemu brzovlaku priklopili dve električni lokomotivi. Vlak se je začel pomikati vedno hitreje in je že vozil s hitrostjo nad 60 km na uro. Bilo je ob dveh zjutraj; vsi potniki so spali. V polni temi je drdral napolrazsvetljeni brzovlak po progi, ki se polagoma dviga. Naenkrat sta se nasproti prikazali dve luči drugega vlaka, ki je z znatno hitrostjo vozil navzdol. Kratka razdalja je še ločila oba vlaka, ki sta na istem tiru vozila drug proti drugemu. Z obupnimi naporami sta skušala strojevodji ustaviti lokomotivo, a bilo je že prepozno. Vlak sta trčila ze velikansko silo skupaj. Lokomotive so se prekucnile, vagoni razbili. Škoda ne bi bila tako velika in število žrtev ne tako visoko, če ne bi nastala nova nesreča. K milanskemu vlaku je bil priklopljen nemški vagon, ki je bil razsvetljen z acetilenskim plinom. Plinovi kotli so se razbili in plin je začel goreti. Preživele v vagonu so v trenutku objeli plameni. Iz gorečega vagona so se čuli vzkliki, stokanje in obupni klici na pomoč. Ogenj pa je nadaljeval svoje grozovito delo. Žalostne pa še ni bilo konec. Skoro istočasno je prišel goreti tudi italijanski vagon prvega in drugega razreda. Požar je trajal eno uro. Ko so končno mogli pogasiti ogenj, so začeli iskati trupla. Največ žrtev je bilo v nemškem vagonu milanskega vlaka. Vsi potniki, ki so bili v tem vagonu, so popolnoma zgoreli. Zadnji vagoni vlaka k sreči niso bili poškodovani. Potniki teh vagonov so le lahko poškodovani. Tudi poštne osebe je ostalo nepoškodovano. Vseh mrtvih je nad 30, potem 50 težko ranjenih in še mnogo manj poškodovanih.

Temno obzorje.

Na svetovno političnem obzorju se pripravlja nevihta, če ne bo odločila razsodnost. Na vseh koncih in krajih se pojavljajo resni spori, intrige, grožnje. Zahteve po Besarabiji boljševiki ne mislijo opustiti. Čiherin je te dni zagrozil preko ruskega časopisja rumunskim politikom: ali plebiscit naroda v Besarabiji ali pa vojna. In res se ob rumunski meji, ob Dnjestrju, zbirajo rdeči polki. V velikem strahu niso vedeli rumunski nacionalisti drugega povedati, kakor da bo v slučaju kakšnih boljševiških represalij zgrabil ves rumunski narod za orožje v maščevanje in osveto. Boljševiki gotovo ne mislijo resno na boj, samo groziti hočejo in preplašiti. Kakor je v tem slučaju njih zadržanje zagonetno, tako igrajo tudi spričo rusko-angleških trgovskih pogajanj boljševiki kaj dvoumno igro. Na eni strani daje načelnik boljševiške delegacije Rakovski lojalne izjave, na druge strani pa je ob svojem govoru v Tilsitu spregovoril Trockij krepko besedo: kakor leta 1905, tako stojijo sovjeti tudi danes, ko odločujejo, na stališču, da ne bodo nikdar izplačali carističnih dolgov nikomur. Take izjave od precej verodostojne strani bi morale onemogočiti vsake razgovore med Anglijo in Rusijo. Ali očitno potrebuje Anglija Rusijo zavoljo Italije, ki si je znala pridobiti zaupanje sovjetov, in pa da ima nekaj v roki zaradi — Francije. In Macdonald mora mirno prenesti vse, kar mu je Trockij v enem izmed svojih govorov očital. Kažejo se prvi obrisi resnične aktivnosti in preračunane iniciativnosti boljševiške politike v Evropi; doslej so Rusijo skoro popolnoma absorbirale notranje razmere in spori v Orientu.

Ali Rumuni ne mirujejo. Te dni se bo sestal ministrski predsednik Bratianu v Brüssli z Izmet pašo. Baje gre za politično in vojaško zblizanje med Rumunijo in Turčijo — proti ruski politiki v Črnem morju. Rumunski politiki hočejo obdati na vse strani Rusijo s sovražniki in s tem sebi kriti hrbet. Nikakor bi ne bilo napačno za Rumunijo, če bi skušala pritegniti k sodelovanju tudi Japonsko, kakor se je pred nedavnim zatrjevalo. Morda imamo v tem slučaju posla samo s pobožnimi željami. Med tem pa se mudi rumunska kraljevska dvojica v Franciji. Kralj preživlja svoje dneve v razgovorih z različnimi diplomati; kraljica se je podala za nekaj časa v Nizzo. Zunanji minister Duca pa je dan in noč izdeloval v hotelu Crillonu v Parizu skupno z generalnim ravnateljem francoskega zunanjega ministrstva Peretto della Roca načrt o vojaški zvezi med Rumunijo in Francijo z ozirom na eventualno rusko nevarnost. Izgleda, da se je ta načrt, ki je izdelan po vzorcu francosko-poljske zveze, zaenkrat ponesrečil.

Značilno je, da se je načrt potovanja rumunske dvojice nekoliko spremenil morda radi novonastalih možnosti. 6. in 7. maja se bosta namreč rumunski kralj in kraljica mudna v Švici. Prvotno ta poset ni bil v načrtu. Ali je morda to v zvezi z dogodki ob švicarsko-italijanski meji? Morda so v ozadju kakšne intrige proti — Mussoliniju. In tudi poset v Bruslju, ki bo sledil onemu v Švici, prvotno ni bil nameravan. Ali gre tu za kakšno posredovanje med Francijo in Belgijo v nesporazumljenju, ki je nastalo v zadnjih dneh ali pa za poizkus, zainteresirati tudi Belgijo spričo rumunsko-ruskega spora? Nato pa bo vedla pot rum. kraljevsko dvojico v London. Gotovo bo težko zainteresirati Anglijo na tem sporu; saj se danes Anglija pogaja z Rusijo in saj je Rumunija najodločnejša zagovornica francoskih političnih teženj, ki niso v korist angleški poziciji v ev-

ropskem političnem življenju. Morda gre samo za nevtralnost Anglije?

Turška, Poljska, Francija, Belgija in morda še Jugoslavija naj grejo v boj za — Rumunijo. Morda nas v bližnjih dneh presenetijo še kakšni novi poizkusi rumunskih diplomatov.

Ravno tako je neutrudno na delu italijanska politika, ki si je že pridobila simpatije boljševske vlade. Poleg tega hočejo zamotati v svoje politične mreže tudi Poljsko s posojilom. Nas so že vklcnili v Rimu; politično smo zvezani, sedaj nas hoče Mussolini še s posojilom popolnoma ugneti. Ali je pri nas državnik, ki bi si drznil prevzeti odgovornost za tak čin? Celo Švica nima miru pred panitalijanstvom Mussolinijevega režima. To dokazujejo dogodki ob italijansko-švicarski meji. Italijansko časopisje je zagnalo velik krik, češ, da so švicarske straže ob meji izizzvale italijansko vojaštvo. »Gazetta Ticinese« pa je pisala, da so vso komedijo uprizorili fašisti, zasmehujoč tičinske Italijane, ki služijo Švici. Švicarsko in tudi francosko časopisje je te dogodke tolmačilo kot najskrajnejše konsekvence, ki jih fašizem izvaja iz svojega vseitalijanskega programa. Ali gre tu za italijansko iredento v Švici ali pa se s tem pripravlja »štimuma« za kakšno zopetno nasilno zasedbo italijanskega dela Švice? Gorje, če se prokletstvo vsega mussolinstva ne ustavi ob mejah švicarske miroljubnosti in samozadovoljstva! Sicer je res, da je švicarski poslanik v Rimu Wagnière prišel takoj v Bern in da se je po njegovem razgovoru s švicarskim predsednikom Motto odposlala takoj tozadevna diplomatska nota Mussoliniju. Ali pa bo Rim hotel mirnim potom rešiti to zadevo? In če jo reši: ali bo s tem onemogočen ponovni poskus izživanja na italijansko-švicarski meji?

Mussolini hoče izrabiti položaj, ki je nastal v Rimu spričo načrta, ki ga je izročil izvedeniški komite 9. aprila v hotelu Astoria reparacijski komisiji. Italijanski in belgijski zastopnik sta se prvokrat očitno postavila po robu predsedniku komisije Barthieu-ju, ki je predlagal, naj izdelajo posamezne države k predlogom izvedeniškega komiteja svoje pomisleke, predno se Nemčija izjavi za predlog izvedencev ali ne. Nemčija je pristala na predloge izvedencev. Poincaré je že dal francoskemu zastopniku v reparacijski komisiji svoje direktive, zahtevajoč mesto poruhrske zasedbe obsežen kontrolni sistem nad nemškim gospodarstvom in predhodnega dogovora zaveznikov za slučaj, da nastopi od strani Nemčije zopet kakšna kršitev ali obotavljanje v izpolnjevanju danih zahtev. Nemčija se bržkone ne bo uklonila temu; Poincaré ne bo odnehal, ker bi ob bližajočih se volitvah padel pri desnici v nemilost. Lahko nastopi vojna nevarnost. In tu se je pojavil Mussolini in zahteval takojšnjo izpraznitev Poruhrja. Mož se dobro zaveda, da predstavlja danes Poincaré na kontinentu prvo moč in prvo besedo. Zato je treba Poincaréju preskrbeti poraz najprej na mednarodnem pozorišču z umikom francoskih čet iz Poruhrja; temu porazu bo sam od sebe sledil poraz pri volitvah v francosko zbornico. Potem je gospod Mussolini na kontinentu — gospodar. In tukaj tiči vsa nevarnost položaja. Benešu je očitno padla posredovalna moč iz rok. Mussolini hoče stopiti na njegovo mesto, potem ko je razbil vso efektivno moč Male antante. Na Maddaleni (v Sardiniji) se izpopolnjujejo topovi, se s tehničnimi popravili utrdb pripravljajo močno oporišče laškemu imperijalizmu v Sredozemskem morju. V Parizu hujskajo te dni italijanski intriganti preko albanskega ministra Djamil Duno-ja pri poslaniški konferenci proti »zaveznici« Jugoslaviji radi mejnih korektur napram Albaniji ob Ohridskem jezeru, češ, da je meja v tem delu za Albanijo krivična.

Mussolini ne vidi bližajoče se nevihte na političnem obzorju Evrope, ki se je spričo konflikta med Japonsko in Ameriko še bolj stegnila. Da ne postane žrtev ognja, ki ga on sam danes neti v svoji brigantski težnji, da postane odločevalec v evropski diplomaciji.

Dnevne novice.

Kako skrbijo ministri za sebe in za uradnike. Poprej so sami radikalni varali uradnike, ko je pa Pribičević stopil na vlado, je pa začelo deževati lepih obljub s podvojeno močjo, ostalo je pa pri tem, da uradniki od vseh obljub še niso videli niti belica. Še to malo, kar daje novi zakon, ne dobijo. Drugače je pa z ministri. Po novem zakonu dobijo tudi oni večje plače in ko morajo uradniki še naprej čakati v svoji revščini in bedi, so si ministri že dali izplačati mastne razlike med staro in novo plačo. Pašić je potegnil 50.000 dinarjev, Pribičević in drugi ministri pa po 40.000 dinarjev. In takim ljudem naj zaupajo uradniki, ki stradajo in bodo stradali, dokler bodo predstavniki korupcije na vladi.

Blamaža z demagogijo o Zaloški cesti. Javnosti je znano, kako je prišlo 24. IV. 1920 na Zaloški cesti v Ljubljani do krvavega spopada med orožništvom in od brezvestnih demagogov nahujskano ljudsko maso. — Ljudske mase sploh niso znale, zakaj je šlo pri tedanjem čisto neosnovanem štrajku železničarjev in ko so jih zapustili v zadnjem in odločilnem trenutku njihovi voditelji, je tekla kri, ker so se množice dejansko lotile žandarkega kordona. Tedaj je bil ravno dr. Korošec železniški minister in v Beogradu, ne v Ljubljani. Povelje za streljanje v Ljubljani je dal komandant orožniškega kordona, ne da bi bil vprašal tozadevno deželno vlado, ali celo centralo v Beogradu. Krivda krvoprelitja na Zaloški cesti zadene ravno tako malo dr. Korošca, kot Brejca, ampak brezvestne hujškače pri tedanjem štrajku, ki so nahujskali množice na žandarje, sami so se pa poskrili v usodepolnem trenutku kot ščurki pred lučjo. No, žalostna zadeva na Zaloški cesti je bila že davno pozabljena ter pokopana in ravno letos,

ko je socialistična stranka v Sloveniji raztepena in razkosana na bogzna koliko strančič ter struj, so hoteli mlajši socialipatrijotični voditelji štiriletnico tragedije na Zaloški cesti porabiti v to, da bi ob tej priliki nahujskali ljudske mase proti klerikalcem in jih pritegnili na se. Mariborski socialipatrijotje so izdali črnoobrobljene letakiče, po katerih po pozivali ljudstvo na shod h Götzu, kjer bi se naj protestiralo proti dr. Korošču in klerikalizmu. Socialistični shod pri Götzu pa je bil zopet ena blažama za socialiste od Grčarja do Bahuna. Na shodu je bilo skoro več govornikov kot pa poslušalcev. Tudi mariborske ljudske mase znajo presoditi, da je zadeva s štiri leta staro Zaloško cesto, čisto navadna demagogija na razklopotani socialistični mlin. Obenem kot v Mariboru bi se naj vršil protestni shod tudi v Ljubljani. V Ljubljani so pa z demagoškimi socialipatrijoti obračunali komunisti, ki so socialistične govornike posadili na hladno in onemogočili zborovanje. V Ljubljani so torej ljudske mase na dejanski način pokazale, kako in kaj mislijo o Zaloški cesti. S proslavo štiriletnice Zaloške ceste pa so se poleg socialipatrijotov nesmrtno blamirali tudi slovenski samostojni demokratje. »Jutro«, »Tabor« in »Narod« so se takoj pridružili socialističnim glasilom in hujskali mase zoper dr. Korošca in klerikalce. Jutrovi, ki pri vsaki priliki lopajo po rdeči internaciji, so se takoj krili z njo, ko je šlo za demagogijo proti SLS. No, pa shod v Ljubljani je tudi demokratskim demagogom prismoil tako zausnico, da je še »Jutro« zavtililo, »Tabor« pa obmolnil. Demagogije z Zaloško cesto je poleg socialističnih koritarjev zmožna samo stranka narodnih goljufov, kateri načeljuje sodnijsko žigosani goljuf dr. Žerjav, ki je eden glavnih krivcev, da se je vrglo iz zbornice v ječo 50 komunističnih poslancev, da se je zvaril banditski zakon o zaščiti države — — — same turško protipostavne in krute Zaloške ceste, kojih glavno sokrivo do bodo utajili Žerjavovci nikdar. Priproste mase vedo prav dobro, kdo in kdaj se je zakrivilo teptanje, izmозgavanje in brezpravnost ljudskih mas in radi tega so se v Ljubljani na dejanski način lotile brezvestnih demagogov. Socialipatrijotom v Mariboru in Ljubljani ter Žerjavovcem naše sožalje, ker se je komedija z Zaloško cesto mesto proti SLS obrnila proti razdrapani socialistični stranki in proti policajdemokratom.

Važno za župane. V zadnji »Straži« smo prinesli ostro obsodbo zapovedi notranjega ministra radikala dr. Srksiča, ki je zahteval od županov, da mu naj pošljejo v Beograd volilne imenike. Radi te nepremišljene zapovedi se je peljal mariborski veliki župan dr. Ploj k notranjemu ministru in se mu je posrečilo, da je omehal gospoda ministra v toliko, da je ta ukaz o pošiljavi volilnih imenikov umaknil in preklical. Županom torej ne bo treba pošiljati volilnih imenikov iz Slovenije v Beograd.

Slovenska ljudska stranka je priredila včeraj, dne 27. aprila, v Št. Ilju v Slov. gor. velik javen shod. Udeležba je bila tako velika, da je bila napolnjena ne samo dvorana, ampak še zunaj je stalo nad sto ljudi. Shod je otvoril domači župnik č. g. Evald Vračko. Predsedovala sta gg. Vicman in Črnjavič. Poročilo o polajžu je podal v enournem govoru naš poslanec Franco Žebot. Govorila sta še posestnika Dajčman in Thaler, nakar je shod izrekel zaupnico dr. Korošču in celemu Jugoslov. klubu. Na zborovanje so došli tudi sosedje iz Svečine, Kungote, Jarenine in Sv. Jakoba. Ljudstvo stoji trdno za SLS in svojimi poslanci. Napor demokratov je zaman.

Sestankov SLS v mariborski okolici se udeležujejo zaupniki in pristaši v lepem številu. V Lajtersbergu pri g. Dreisigerju se je dne 23. t. m. zbralo nad 50 najboljših mož, v Krčevini pri treh ribnikih okoli 40 mož. Z velikim zanimanjem sledijo zaupniki poročilom naših poslancev. Konstatirati moramo, da se naše vrste ojačujejo z novimi pristaši.

Državno cesto iz Št. Ilja v Apačko kotlino so začeli graditi iz Št. Ilja. Zaposlenih je 150 delavcev. Te dni je dospelo okoli 100 novih. Cesta mora biti gotova do dne 1. maja 1925.

Rumunski rop. Beograjski listi poročajo glede na ropanje Rumunov v Modošu in Bardanju, da je rumunska vlada sklenila, odvzeto živino z ozemlj, ki so bila pred kratkim izpraznjena, spraviti na mejno črto in jo tam na javni dražbi prodati. Izkupiček te prodaje bi se po odbitku izvoznih taks in stroškov za krmljenje uporabil v korist oškodovancem. Listi so nad tem postopanjem rumunske vlade ogorčeni. Na vse proteste naše vlade, naj bi Rumunija povrnila vsaj del škode, ki jo je napravila med ljudstvom, rumunska vlada molči in ne stori ničesar.

Javno vprašanje celjskemu policijskemu šefu dr. Senekoviču. Sobotna »Volkstimme« je prinesla v poročilu o četrtkovem socialističnem zborovanju med drugim tudi to-le: »Gen. Erzen erinnerte an die Worte des früheren Polizeikommissärs (dr. Senekovič), als die Deputationen in jene kritischen Tagen bei ihm vorsprachen: »Warum kommt ihr zu mir? Die Polizei ist in der Redaktion der »Straža«« Pri celi zadevi gre za štrajk železničarjev v letu 1920. G. dr. Senekoviča javno pozivamo, naj nam tekom 10 dni odgovori: Kdaj, komu in zakaj je izrekel od sodr. Erzena na shodu citirane lažnjive besede? Ako nam bo g. policijski šef ostal dolžen glede tozadevnega odgovora, ga bomo javno ožigosali z brezvestnim lažnjivcem in čisto podlim obkrovalcem.

Telovadna akademija v Ormožu. Na velikohočni pondeljek je Katoliški dom dočakal svojo otvoritev. — Otvoritev pravim, ker si ga je otvorila mladina s sporedom, ki je prekosil vsako pričakovanje. Pač gre zato v prvi vrsti hvala središkim Orlicam in Orlom. Kajti priredili so v Ormožu tako telovadno akademijo, kakor je še Ormož ni doživel. S svojo originalno zborovsko dekla-

ra biti vzor okoliškim odsekom in prav je, da je svojo visoko stopnjo pokazal ravno v Ormožu. In še njih eksaktno izvajanje nadaljnega sporeda. Dovršenost v prostih vajah, ki je dosegla največji učinek v izvajanju vaj s palicami. Svojo visoko tehnično stopnjo so pokazali središki Orli z vajami na orodju. Smelo trdim, da jih v tem oziru ne prekaša noben odsek v Prlekiji. — Ker je akademijo priredila orliška srenja, je nastopilo več orliških krožkov. Prav je tako in je samo hvalevredno, da središka srenja daje svojim podrejenim krožkom pobudo s takimi prireditvami. Izvajanje vseh je bilo dobro in enotno. Presenetile so mladenke, tako središke, kakor tudi ormoške. Krasni so bili »konjički« srediških Orličic, sicer preprosti, tado ravno zato učinkoviti. — Z veliko gotovostjo in mirnostjo je nastopila predsednica macijo, »pesmijo makabejskih bratov« so vzbudili občudovanje pri gledalcih. Kot grom so udarjale besede z odra in kdo bi si mislil, da je mogoče to pesem deklamirati na tako originalen način. Ravno ta deklamacija je pokazala, da je središki orlovski odsek odsek, ki morenjen je govorom, kateri naj tudi najde odmev pri ljudstvu. To ji bo, mislim, najlepše plačilo za trud, ki ga je imela s prireditvijo akademije. Tudi orličica je deklamirala odločno, kakor tudi brat Špešič. Sploh je akademija izpadla izborna. Pokazala je v odlični meri moč središkega Orla, ki naj bode vam, Ormožanom vzgled. Imate sedaj dvorano, imate oder! Delajte, delajte, in ne mislite, da ste sami, da ste osameli. Za seboj imate ves okraj, za sosede imate Središčane, ki vam bodo radi pomagali. Naj bo velikonočni ponedeljek razdobje v vašem delovanju, naj bo začetek nove nobe ormoškega Orla in vaš cilj naj bo: »V trudu in znoju polnem radosti, domu gradimo slavo in čast!« — J.

Vojniški orlovski odsek priredi dne 4. maja krasno igro, »Deseti brat.« Igra je dramatisirana po znanem Jurčičevem romanu, ki ga je izdala Mohorjeva družba. Celo dejanje se vrši na Dolenjskem, osebe so zajete iz naroda, da omenjmo le Krjavlja in Martinka, desetega brata. Pred igro bo petje pevskega zbora v Vojniku in med odmoru svira godba. K obilni udeležbi vabljeni vsi! Predprodaja vstopnic v nedeljo dne 4. maja od 8. do 10. ure v dvorani.

Promocija. V soboto, 3. maja bo promoviran na graškem vseučilišču za doktorja vsega zdravilstva gosp. Adolf Ramšak, doma iz Slov. Gradca.

Smrtno jo je izkupil. Iz Vratje vasi pri Zgornjem Cmureku poročajo: Pri nas je bil 21. t. m. ob priliki aretacije obstreljen od orožnika posestniški sin Franc Unger iz Drobotnic. Že drugi dan ob priliki prevoza v bolnico je umrl v Zgor. Cmureku. Franc Unger je star 32 let, je svojčas optiral za Avstrijo in ni smel bivati stalno na jugoslovanskih tleh. V gostilni, kjer je bil Unger aretiran, se je vršila pretepaška plesna zabava. Ungerju je prigovarjalo več fantov, naj se upre aretaciji. Unger se je res na prigovarjanje upr arretaciji in postal na ta način žrtev svojih prijateljev. V naši okolici je bilo od leta 1920 ustreljenih ter ubitih že 12 oseb, pač žalostne razmere! Ljudstvo naseda fanatičnim hujšakcem, kriva je dosti vsenemška hujškarija in popolna nesposobnost večine županov. Tudi zadnji so odgovorni, da se dogodi toliko tragičnih slučajev. Kaj bode z našo mladino, katera raste v teh, tako divjih časih, ko je človeško življenje le igrača. Mislim, da zadene vsaj nekaj krivde tudi še druge merodajne faktorje, kateri bi morali skrbeti za dober družabni red in poboje preprečiti, narediti konec tem turškim razmeram.

Smrt našega moža pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. — Dne 25. t. m. smo spremili k večnemu počitku splošno znanega moža Jože Repica v Zagorcih. Iz hiše žalosti so se udeležili pogreba g. duhovniki in veliko število njegovih dobrotnikov. Ginja je bil govor našega gospoda župnika pri odprtem grobu. Ostalim v blag spomin in naše sožalje.

Popadanje radikalije v Bosni. Muslimanska »Pravda« poroča, kako so zborovali te dni bosanski radikali v Bugojini. Na shod je prišel kot govornik radikalni poslanec pop Velja Grgurevič. Udeležba na shodu je bila ogromna, a uspeh pa porazen za radikale. Zborovalci so povedali na predlog enega bosanskega seljaka radikalom tole: »Lajnske godine imeli smo bar sje me da posijemo zemljo, ove ga godine nemamo; lajske godine imali smo volove, ove godine ih nemamo; lajske ste nam godine pred izbore obečevali kule u oblaku, pa mjesto toga dali ste nam kuluk i 500 postotni porez i time nas stjerali na prosjački štap«. Nato je bila izrečena govorniku Grgureviču nezaupnica in zborovalci so se razšli z vzkliki: »Živeli zemljoradniki!«

Tiralica za generalom Sarkotičem. Osješko državno pravdnštvo je razpisalo zanimivo tiralico. Preganja namreč znanega generala Sarkotiča, ki živi sedaj na Dunaju, radi nekega pamfleta veleizdajniške vsebine, katerega je sestavil Sarkotič ter ga dal razširiti po Osjeku in okolici. Zadeva je predana zagrebškemu višjemu državnemu pravdnštvu.

Novi aeroplani. Te dni je prispelo iz Francije deset novih aeroplanov v Novi Sad. Letala je naročila naša država iz oboroževalnega posojila. So najmodernejšje konstrukcije ter preletijo v eni uri 250 km.

Lemberški prepir. Pri Sv. Juriju blizu Virovitice je posestvo bivšega grofa Malatha, katerega pa posedujejo drugi lastniki in upravlja ga pa neki Schlesinger. Jurjevski seljaki so imeli že od pamtiveka od te posesti v najemu pašnik z 300 orali obsega. Sedanji lastniki te grofovske posesti pa so začeli kmetom odrekati pravico do tega pašnika. Seljaki se nočejo udati protizakonitemu pritisku in so dalje pasli svojo živino na tem pašniku. Dne 17. t. m. pa je prišel na pašnik upravitelj Schlesinger s hlapci in odgnal s pašne 1000 komadov seljaške živine in jo zaprl v grofovske staje. Seljaki so udrli v grofovske hleve in zopet odtirali živino na pašnik. Ta igra med upraviteljem

in seljaki se ponavlja dnevno in je velika nevarnost, da bo prišlo ob tej priliki do pretefov in pobojev.

Težka tramvajska nesreča. V Beogradu se je zgodila te dni nesreča, ki le po čudovitem slučaju ni zahtevala večjih žrtv. Na nekem križišču sta trčila skupaj z vso silo težek tovorni avto in tramvaj, ki je bil do zadnjega kotička napolnjen s potniki. Avto in tramvaj sta se vsled sunka prevrnila. Pa niti potniki, niti šofer avtomobila se niso poškodovali; pač sta dobila smrtne poškodbe dva delavca, ki sta se nahajala na avtomobilu ter pri udarcu odletela na tlak.

Razpust madžarskih kulturnih društev. Notranji minister je izdal naredbo, da se morajo po Vojvodini podvzeti vse mere, potrebne za skorajšnji razpust madžarskih kulturnih društev. Ugotovljeno je, da se ta društva, enako kot nemški Kulturbund, bavijo s politiko.

Dr. Fr. Sušnik:

Boj med Slovanstvom in zapadom v naši državi.

Politični boj, ki se vrši v naši državi, v svojih bistvenih potezah ni le navadni ustavni boj, nego je kulturni boj med slovansko in zapadnoevropsko orientacijo.

Verujemo v svojsko in samoniklo slovansko kulturno idejo, zato verujemo v veliko slovansko bodočnost. Ta slovanska svojebitnost se je očitovala v ostrih nasprotjih proti zapadni romansko-germanski kulturi. Nasproti zapadnemu idealu moči in sile so postavili slovanski misleci ideal miroljubnosti, bratstva in demokracije, ideal slovanskega humanizma. Ko je potoval srbski mislec Nikola Velimirovič med svetovno vojno po Ameriki, je govoril nekoč med drugim: »Vemo, da so tudi Angleži in Francozi kristjani; priznamo, da so morda boljši kristjani ko mi. Toda v nas Slovanih ima krščanstvo svoj poseben izraz; bratstvo je njegov izraz. Mi vemo, kaj to pomeni, če je kdo hlapec; zato nočemo, da so hlapci na svetu. Vemo, da onečašča človeka prevzetno nadvladje nad drugimi ljudmi in da ga odaljuje od Boga. Zato ne dovoljujemo ne sebi ne nikomur, da vlada nad drugimi ljudmi. Slovani nimamo zunanega kulturnega bleka kakor naši gospodarji, toda duše je v nas več, mnogo več, kakor je bilo več duše v krščanstvu, ki je čepelo v katakombah, kot pa ga je bilo v cesarjih na Palatinu.« In ko je primerjal veliki Rus Merežkovski slovanstvo in evropski zapad, je rekel, da si sliči kakor leva in desna roka.

Slovani imamo svojo kulturno idejo, popolnoma na sprotu zapadnoevropski; svojo kulturno idejo, ki se stoletja že bori za osvoboditev od zapadnega tutorstva. To spoznanje je važno in brezpogojno potrebno. Na tem vprašanju se bomo ločili: Slovani po duhu in besedi — in Slovani, ki so to še le po besedi, po duhu pa že zdavnaj Germani. Zanimivo je, da se ravno ta druga grupa odlikuje po šovinističnem nacionalizmu, ki je obrnjen proti lastnim duhovnim očetom; to samosovraštvo je tipičen pojav mesticov.

V čem se razlikujeta politična koncepcija slovanska in zapadna?

Zapad se reprezentira v političnem zamisleku, da je država bog; etika, ki je pojmovana v religiji, je državna služabnica. Zapadna filozofija ji je nadredila po Kantu absolutni pravni zakon, ki ni bil nič drugega ko prusaštvo; potem je prišel Hegel in dvignil državo na božji prestol. Protestantizem je miselno utemeljil makiavelizem. Religija je postala privatna stvar, dvojna morala je vstala in ta dvojna morala, privatna in javna, družabna, je bistveni znak zapadne politične organizacije. Ta javna, državna morala je prijadrala preko razlikovanja med dobrim in zlim v popolni relativizem. V kolikor je razbila svobodomiselnega propagandista vero tudi v naši inteligenci, v toliko ječijo tudi nove slovanske države pod korupcijo. In politični boj pri nas je v prvi vrsti boj proti zapadni politični koncepciji, proti državi z dvojno moralno.

Slovanska ideja, kot so jo izrazili vsi veliki slovanski misleci, se snuje na realizaciji krščanstva. V njej je prvo in največje: etika, ki naj se ne emancipira, kot na zapadu, od heteronosti, nego ki naj da objektivne pravne norme. Življenska celica krščanske družbe ni država, nego družina, zadruga, mir; avtonomna družina je osnova slovanski politični koncepciji. Bratstvo, ki ne pozna majorizacije, je državna vez; v tem smislu so imeli Poljaki svoj »liberum veto«, ki je izključeval vsako nadglasovanje. V tem smislu je trdil Tolstoj, da nič ni hujši absolutizem, ako vlada eden nad 99 kot če jih vlada 51 na 49.

Slovanska in zapadna koncepcija se borita v naši državi za prestiž. V tem boju gre za to, ali bomo imeli Jugoslavijo, po besedi in duhu slovansko, ali pa Jugoslavijo, po besedi še slovansko, po duhu pa romansko-germansko kolonijo. Slovanski zamisek, ker je primaren, ni dovolj rafiniran, se zdi fanatičen, ker je kakor pesem koprnečih množic. In naj zagospoduje nad temi ljudstvi zapadna državna organizacija, čeprav pod slovansko firmo, ta ljudstva v svojem slovanskem instinktu ne bodo z njo nikdar zadovoljna. Toda blagor nam, dokler je ljudstvo tako; ker moč naša, moč in bodočnost slovanska je v naši idejni samobitnosti.

Očitati so Mahnič izdajstvo, ker je proklel nacionalizem kot poganski; očitati so to nedavno Ščeku, morda še bodo Tolstoj. Ne vejo pa, da nista tega govorila kot »klerikalca«, temveč kot Slovana. Slovani se borimo proti nacionalizmu, ki ga presajajo evangelisti zapadnoevropskih programov na naša tla, zato da s svojo kulturno idejo — osvojimo svet.

KARO-čevlji

MARIBOR, Koroška c. 19.

Iz Maribora.

SEJA MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Gradbeno posojilo.

Po otvoritvi seje poroča župan o posojilu, katerega namerava najeti mariborska občina v svrhu graditve stanovanjskih hiš, da vsaj nekoliko omili neznosno stanovanjsko krizo. Župan se je obrnil glede posojila tudi v inozemstvo, toda vezanega kredita ni mogoče doseči pod takimi pogoji, ki bi bili za mariborsko občino sprejemljivi. Končno se je župan obrnil na hipotekarno banko v Beogradu, da posodi mariborski občini 10 milijonov dinarjev, od kredita, katerega je najela banka v Švici. Odgovor banke je ugoden; pripravljena je posoditi 5 milijonov dinarjev za dobo 15 let. Obresti bi znašale prvih pet let 15, drugih 5 let 11 in tretjih pet let 9 procentov, s čemer bi se posojilo tudi amortiziralo. To je vsekakor najbolj ugodna ponudba, katero Maribor lahko doseže in župan priporoča, da jo občinski svet sprejme. — Dr. Leskovar posojilo pozdravlja, vendar stavi nekatere upoštevanja vredne pomisleke. Pričakovati moramo, da se bo naš dinar tekom 15 let dvignil, kakor se je dvignila češka krona ali lira. Za mariborsko občino bi to pomenilo nove težkoče pri amortizaciji. Zato on svetuje, da naj se skuša doseči od Hipotekarne banke posojilo v švicarskih frankih; če to ni mogoče, naj se stavi banki predlog, da pri morebitnem zvišanju dinarske vrednosti omili pogoje. Predlog dr. Leskovarja podpirata obč. svetnik Bahun in Roglič, nakar občinski svet pooblasti župana, da odpotuje v Beograd ter se pogaja z banko. Če ne pristane na posojilo v švicarskih frankih, ali pod enakimi ugodnimi pogoji, bo občina sprejela pogoje, koje je stavila banka.

Za katran, za katerega občina zahteva 2.50 D, se zanima neka ljubljanska tvrdka, ki pa ponuja za kg samo 2.40 D; občinski svet sklene katran prodati.

Pogodba med plinarno in državno moško kaznilnico za dobavo plina se podaljša za eno leto.

Zamenjava zemljišča.

Občinski svetnik Roglič poroča o rezultatu pogajanj, katere sta vodila on in obč. svetnik Bahun z »Društvom za zgradbo magdalenske cerkve«, glede zamenjave zemljišč. Društvo odstopi občini stavbišče, na katerem je prvotno nameravalo zgraditi cerkev, proti temu, da občina društvu odstopi druga stavbišča in sicer v razmerju 1:2. (Občina odstopi za 1 kv. m društvenega, 2 kv. m svojega zemljišča). Razlika pri zamenjavi znaša 900 kv. m, katere naplača občina in sicer 600 K za kv. meter. Občina nosi tudi vse stroške. Občinski svet sprejme te pogoje, obenem pa sklene novopridobljeno zemljišče ponuditi Pokojninskemu zavodu za zgradbo projektirane stanovanjske hiše.

Šolska kuhinja, ki prehranjuje veliko število revnih učencev, bo poslovala še do konca maja.

Da se odpomore brezposelnosti, ki vlada v mestu, je občinski svet že določil 33 tisoč dinarjev. S tem denarjem se bodo plačale mezde delavcev, zaposlenih pri graditvi nove ceste, ki bo vezala Sodno in Cvetlično ulico.

Narodno gledališče prosi za hitro pomoč 100 tisoč dinarjev, da se mu omogoči obstoj še za mesec maj. Župan nasvetuje, da se zadeva izroči odseku, ki bi morebiti našel potrebno kritje. Temu se protivi Bahun, ki naglašja, da je Narodno gledališče izključno slovensko, naj se torej slovenski krogi pobrigajo za boljši obisk, za pokritje deficita pa naj skrbje banke.

Prvega maja bodo imeli tudi mestni uslužbenci prosto.

Glede oddaje hladilnice tvrdki Predovič—Pregljevič kritizira Bahun poročanje poročevalca V. odseka ter ga dolži, da je zamolčal nekatere važne pogoje. Poročevalec obč. svetnik Weixl Bahuna ostro zavrne, češ, poročilo je bilo natančno, o tem lahko svedoči zapisnik, da se stvar ugotovi se bodo zahtevali akti od klavnice. — Okrog 10. ure zaključil župan javno sejo, nakar se je začela tajna seja.

Izvršilni odbor SLS v Mariboru je imel dne 25. aprila sejo. O politični situaciji je poročal g. dr. Hohnjec. V sprejeti resoluciji izvršilni odbor odobrava smotreno in odločno akcijo Jugoslovanskega kluba za uresničenje našega avtonomističnega programa in naše poslanice po ziva, da v tej smeri vztrajajo.

Zborovanje SLS na Pobrežju pri Mariboru. SLS ima v torek, dne 29. t. m., v prostorih gostilne Rojko ob osmi uri zvečer zborovanje. Na shodu bo poročal g. narodni poslanec Franjo Žebot.

Proslava 1. maja. Letošnji 1. maj proslavi krščansko socialno delavstvo v Mariboru na sledeči način: Ob 9. uri dopoldne sv. maša v frančiškanski cerkvi. Po maši se vrši v dvorani Zadrugne gospodarske banke delavski shod na katerem poroča gospod narodni poslanec Franjo Žebot. Popoldne skupen izlet z godbo kat. Omladine na Goro pri Sv. Petru. Zbirališče ob 2. uri popoldne pri železniškem mostu na Meljski cesti. Delavci, udeležite se polnoštevilo te proslave. — Okrožno načelstvo Jugoslovanske strokovne zveze.

V katerih vrstah so bili takrat denuncijanti? Na četrtkovem socialpatriotičnem shodu so gg. govorniki iskali denuncijante delavstva pri štrajku leta 1920 povsod dru-

god, samo v lastnih vrstah ne. Saj je bil celo med govorniki eden, ki nosi še danes žig, da je igral ulogo ovaduha svojih lastnih tovarišev, da je zmazal sebe iz zagate in to je g. občinski papa Andrej Bahun. Mariborsko delavstvo, ki ne trobi v Bahunov rog, še danes dobro pomni, kako so ravno voditelji socijalistov v komunističnem štrajku igrali denuncijantske vloge. Saj so kot nagrado za to Judežvo delo postali po nasilnem razpustu komunistične stranke po uradnem odloku glavni dediči komunističnega premoženja.

Osebnost. Iz učiteljskih krogov poročajo: Po celoletnem dopustu je prvega aprila gospa županja Grčar nastopila zopet svojo učiteljsko službo. Tako izvršuje sedaj z vnmno tudi državno službo, kakor je vršila privatno pri »Vesni« že nekaj mesecev poprej.

Afera ponarejenih kolekov. Kakor znano, sta bila med prvimi soudeleženci afere ponarejenih kolekov zaprti tudi bivši carinik Krstič in njegova žena. Ta dva sta bila sedaj vsled njune pritožbe na višje deželno sodišče v Ljubljani zoper preiskovalni zapor s sklepom istega izpuščena na prosto z utemeljitvijo, da kazenska preiskava ni podala nikakih dejstev, iz katerih bi bilo posneti, da sta ona dva v resnici udeležena pri razpečevanju ponarejenih kolekov.

Slovensko trgovsko društvo priredi v torek dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer v restavracijskih prostorih Narodnega doma sestanek s predavanjem o davčnih, taksnih in drugih važnih zadevah. Predaval bo davčni referent Trgovske in obrtniške zbornice, finančni svetnik v p. gosp. Zagar, ki bo dajal tudi razne informacije v davčnih zadevah. Ob tej priliki nas poseti tudi predsednik Zveze trgovskih gremijev g. Ivan Jelačin in se vsi društveni člani, kakor tudi drugi interesentje pridobitnih krogov vabijo k obilni udeležbi.

Osrednje društvo nižjih poštnih in brzojavnih uslužbencev, podružnica Maribor priredi v korist svojih bolnih članov, vdov in sirot dobrodelno poletno veselico in sicer dne 6. julija t. l. v Gambrinovem vrtu. Prosimo vsa društva, da se ozirajo na našo prireditve in na ta dan opuste morebiti nameravane druge prireditve.

Vstopnice za koncert Državnega ženskega učiteljskega v Mariboru dne 3. maja t. l. se dobijo v trgovini Zlate Brišnik v Slovenski ulici.

Cercle francais. Letošnji redni občni zbor francoskega krožka v Mariboru se bo vršil dne 9. maja ob pol sedmih zvečer v drugem nadstropju moškega učiteljskega. Na dnevnem redu je poročilo odbora, volitev polovice odbornikov, izpredemba par. 6 društvenih pravil o letni članarini rednih članov in slučajnosti. Odbor prosi vse člane, da vplačajo članarino za novo poslovno leto, ki se je začelo s 1. marcem 1924. Članarina se sprejema vsako sredo od 17. do 19. ure v društven čitalnici, gimnazija, pritličje, na levo, in pred občnim zborom v moškem učiteljsku.

Dobrodelna tombola v prid otroške bolnice v Mariboru. Dne 4. maja ob dveh popoldne se vrši na Glavnem trgu velika dobrodelna tombola v prid otroške bolnice v Mariboru. Glavna tombolna darila so: 1. dragocen srebrni pas, izdelan iz kronskega srebra, ročno delo, 2. voz premoaga, 3. šest garnitur moškega perila, 4. usnje (koža in podplati). Manjši darovi: 10 dobitkov v vrednosti 200—250 dinarjev, 50 dobitkov v vrednosti 100 dinarjev, 100 dobitkov v vrednosti 50 dinarjev, 300 dobitkov v vrednosti 10—20 dinarjev. Med dobitki so slike, galanterijski predmeti, moka, sladkor, kava, šampanjec, vino, nadalje klobuki, čevlji, blago, skratka sami lepi in koristni predmeti. Tombolne karte komad po 2 dinarja bodo v predprodaji v trgovinah Brišnik, Slovenska ulica, Vertnik, Sodnijska ulica, potem v trafikah v Slovenski ulici, Gosposki ulici, na Glavnem trgu in na Koroški cesti. Kdor ve, kako omejeni so prostori v naši javni bolnici, spozna silno potrebo otroške bolnice za naše kraje. Zato se obračamo do naše javnosti s prošnjo, da nas tokrat ponovno podpre in pomnoži s tem sklad za zgradbo otroške bolnice. — Mariborsko slov. žensko društvo.

Citraški klub. Doznali smo, da se I. citraški klub v Mariboru pripravlja na II. koncert, ki se bode v najkrajšem času vršil, predvidno v Narodnem gledališču tako, da bode glede kraja prireditve vsem ustrezno. Baje se pripravljajo lepe in leške kompozicije, koje bode izvajal celi kor, ki se je od lanskega koncerta, ko je obstojal še iz 14 citrašev, pomnožil ter obstoja sedaj iz 20 citrašev. Razun tega se bode k orkestru pritegnilo še čelo,

lo, gosli, glasovir, baskitaro itd. tako, da bode isti nudil popolnejšo sliko. Med vspešnim najdemo tudi enega izmed maloštevilnih slovenskih komadov za citre in sicer »Po jezeru« od Koželjski-ja, kojemu je priklopljen še čelo-solo tako, da se bode ta komad izvajal v kvartetu. Žal, da je takih komadov res malo, kljub temu, da je toliko ljubkih slovenskih narodnih pesmi in drugih komadov, ki se lepše ne dajo drugod izvajati, kakor ravno na citrah. In koliko je takih citrašev, ki si želijo večje — težavnejše slovenske komade za več citer, v duetih, kvartetih, orkestrih itd., a žal, ni skladatelj — komponistov, ki bi se usmili citre, ter povzdignili ta ljubki instrument na ono kulturno mesto, kamor spada. Želeli bi, da bi se znašel eden strokovnjak-skladatelj, ki bi tem željam citrašev ustregel v polni meri. — Bilo bi hvaležno delo in bi se istega razveselilo v prvi vrsti tudi občinstvo, ko bi uživalo sadove takega dela. Dobro nam je še v spominu I. koncert citraškega kluba, ki se je vršil dne 19. julija 1923, vsled slabega vremena v dokaj premajhni Gambrinovi dvorani. Zelo pohvalno so se o tem izrazili prisotni strokovnjaki (6 po številu) in želimo, da bi tudi II. citraški koncert nudil javnosti lep užitek. Prireditveni prostor je temu primerno izbran, da se lahko vsi sloji istega udeleže in je pričakovati, da se tudi širša slovenska javnost zanima za to prireditve. Dan in kraj prireditve še bode pravočasno objavljen.

Mestno kopališče bo tekoči teden odprto: v torek, sredo, petek in soboto. V četrtek, 1. maja ostane zaprto. Parna kopelj bo v torek in soboto za gospode, v sredo in petek pa za dame.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy.
Prevedel Paulus.

6

(Dalje.)

Da je Julietta prebrala proglas, da bi bila le samo za trenutek pomišljala, — obrnila bi se bila in bežala bi bila pred odurnim nabiralnikom kakor pred nevarno kačo.

Pa njeni živci so bili uničeni, njena volja je bila zrušena, ni mislila več, ni videla nič, mrtvo orodje je bila, delujoče pod vplivom prenapete domišljije in pod težo namišljene dolžnosti.

Vzela je pismo iz nedrij in ga spustila v zaboj — Usodni korak je bil storjen in nobena zemeljska moč več ni mogla rešiti Déroutèda obsodbe in smrti — Par ljudi je hitelo mimo. Nekdo je robato zaklel, vsi pa so skomigali z rami in šli svojo pot. Navajeni so bili na take prizore —

Julietta pa je bežala domov.

Pa saj ni imela več doma. Niti dneva več ni smela ostati v tej hiši —

Kako bi mogla jesti kruh moža, ki ga je izdala —, uživati ljubezen in gostoljubje ljudi, katerim je pripravljal toliko žalost in nesrečo —

Da jo glava boli, se bo izgovorila in popoldne se z Petronelo pripravila na potovanje —

IV.

»Moje je maščevanje —.«

Skoraj ves dan je prebila Julietta v svoji sobi. Najrajši bi ne bila videla nikogar več. Trpela je, nezno trpela.

Pri vsakem šumu je planila po koncu. Ali so že prišli ponj —? Ali je nesrečno pismo že rodilo sad izdajstva —?

Kar misliti ni smela na gospo Déroutède, na Pavlovo mater, in na Anico, na ubogo siroto. Sramota, pekoča sramota ji je gnala kri v lica, če se je spomnila na te dobre, ljubeznive ljudi.

In on —?

Siloma se je branila misliti nanj. Pa zaman.

Zakaj so ji uhajale misli k njemu, zakaj jo je spreletaval neznan strah, če je mislila na usodo, ki mu jo je pripravila s svojo ovadbo? Ni si znala dati odgovora. Ali ga je sovražila —?

(Dalje prihodnjič).

ZAHVALA.

Po dolgi in hudi bolezni je božja Previdnost poklicala k sebi našega skrbnega moža, očeta, svaka, strica in bratranca, gospoda

Alojzija Košar

mlinarja in posestnika,

katerega smo dne 21. aprila položili v hladni grob k večnemu počitku.

Zahvaljujemo se preč. duhovščini jurjevski za vse tolažbe za časa bolezni in smrti, galski župi šentjurski, ter nje načelniku za poslovljni govor, ter vsem pevcem in pevкам za ganljivo petje pred hišo žalosti in ob grobu, ter vsem, ki so pokojnega tako v ogromni množini spremili k večnemu počitku. — Posebno pa se zahvaljujemo vsem sosedom, ki so nam ob bolezni pokojnika bili v pomoč. Dragega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Sv. Jurij ob Ščavnici, 28. aprila 1924.

271

Žalujoči ostali.

Spomnite se pri posebnih prilikah Prostovoljne požarne brambe in nje rešilnega oddelka v Mariboru z darovi za novi rešilni avto.

MED. DR. FRANK

ordinira zopet od 8. do 10. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne. Maribor, Prešernova ulica 2.

»Petovia«, usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj, naznanja, da je izročila prodajo čevljev za Ptuj in okolico »Tvorni čevljarski zadrugi« z o. z. v Ptuj. Trgovina je v Panonski ulici, nasproti Mestne hiše. — Cene nizke, čevlji prvovrstni, šivani (Good year) in klinčani. Gamaše, torbice in kovčegi. 268

Iščem službo kot prodajalka ali blagajničarka, večša sem slovenskega in nemškega jezika. Naslov: Marijanišče, Mikložičeva ulica, Maribor. 266 2—1

Lepo posestvo, približno 8 oralo se proda v bližini Maribora. Hiša, gospodarsko poslopje, vse zidano in z opeko krito, lep sadonosnik, njive, travnik in gozd. Cena po dogovoru. Naslov v upravnistvu. 267 2—1

Premog, iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-I. 107

Strojno mizarstvo

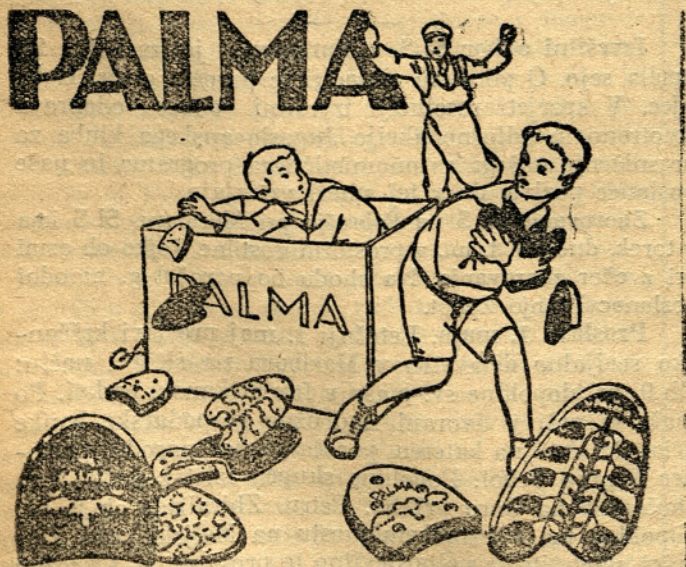
HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MAR' BOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizar-skih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelj stiskalnic »Patent Rudl«.

Postrežba točna! Cene zmerne!

kaučuk pete in kaučuk podplate

nosijo deca in odrasli, ker so ti trajni, ceni in se ugodno nosijo.

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

CUNJEVINIČAR

krojaške, suknjene in platne odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbelter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovskimi odpadki in vilitino.

Širite »Stražo«!

Izkušen

viničar

se takoj sprejme pod ugodnimi pogoji. A. Viher, Maribor, Koroška cesta 53. 284

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete

samo potom

Oglasnega zavoda

Voršič,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

Odgovorni urednik: Vlado Pušenjak.

Zelenjadne sadike vseh vrst dobite v vrtnariji Iv. Jemec, Razlagova ulica 11, Maribor. 265 3—1

Moč-

no, lepo in poceni

sukno

in kamgarn, hlačevino, cefir, tiskanino (druk) platno, volneno blago in vso manufakturno robo kupite edino v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Kdor ne verjame, naj se sam prepriča. Zaloga veljanskanska. Trgovci engros cene. Cenik zastoj.

Izdaja konzorcij »Straže«.